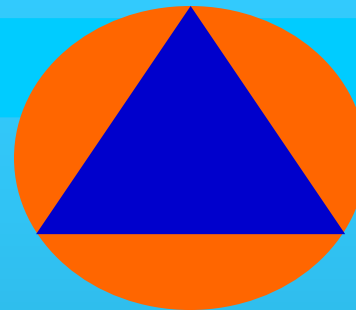

ПРАВИЛА ЗА ПОВЕДЕНИЕ ПРИ БЕДСТВИЯ

Република България въведе Единния европейски номер за спешни повиквания 112 в съответствие с изискванията на Европейския съюз.

Единен номер за спешни повиквания в Европа – 112.

На номер 112 се подават сигнали при необходимост от спешна медицинска помощ и намеса на полицейски екипи за защита на живота, здравето и имуществото на гражданите, за природни бедствия, пожари, аварии, терористични атаки и катастрофи.

Служби за спешно реагиране

- Центрове за спешна медицинска помощ
- Областни дирекции на МВР
- Регионални дирекции “Пожарна безопасност и защита на населението”
- Планинска спасителна служба към БЧК

Как да подадем сигнал на номер 112 ?

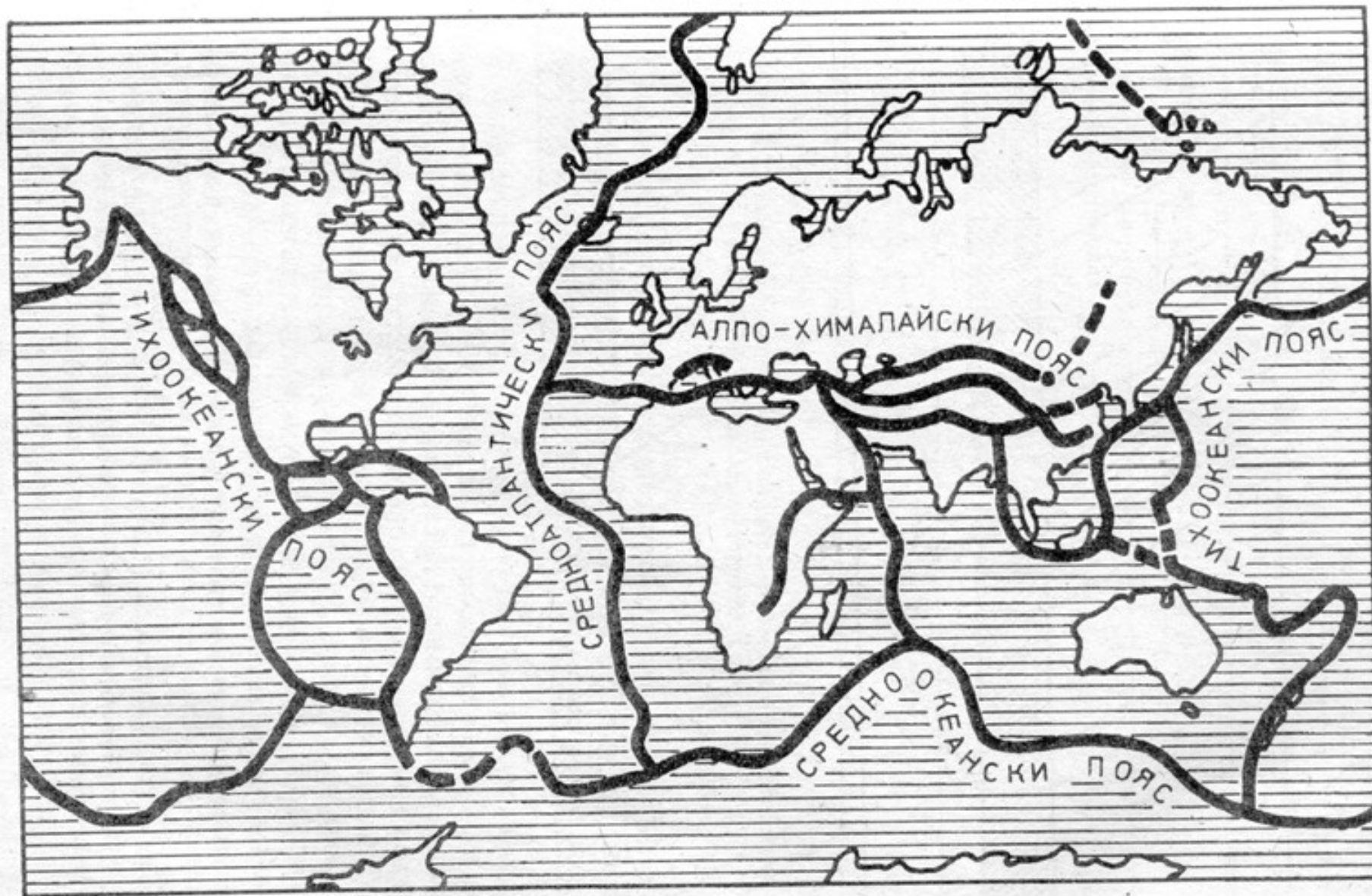
- Преценяваме спешността на проблема или инцидента;
- Запазваме самообладание, независимо от ситуацията, в която се намираме;
- Набираме **112** и съобщаваме за проблема;
- Отговаряме на въпросите на оператора и му даваме необходимата информация за инцидента;
- Изчакваме на място до пристигане на службите за спешно реагиране, имащи отношение към подадения от нас сигнал.

При настъпване на бедствие телефон 112 не дава информация, а приема такава!

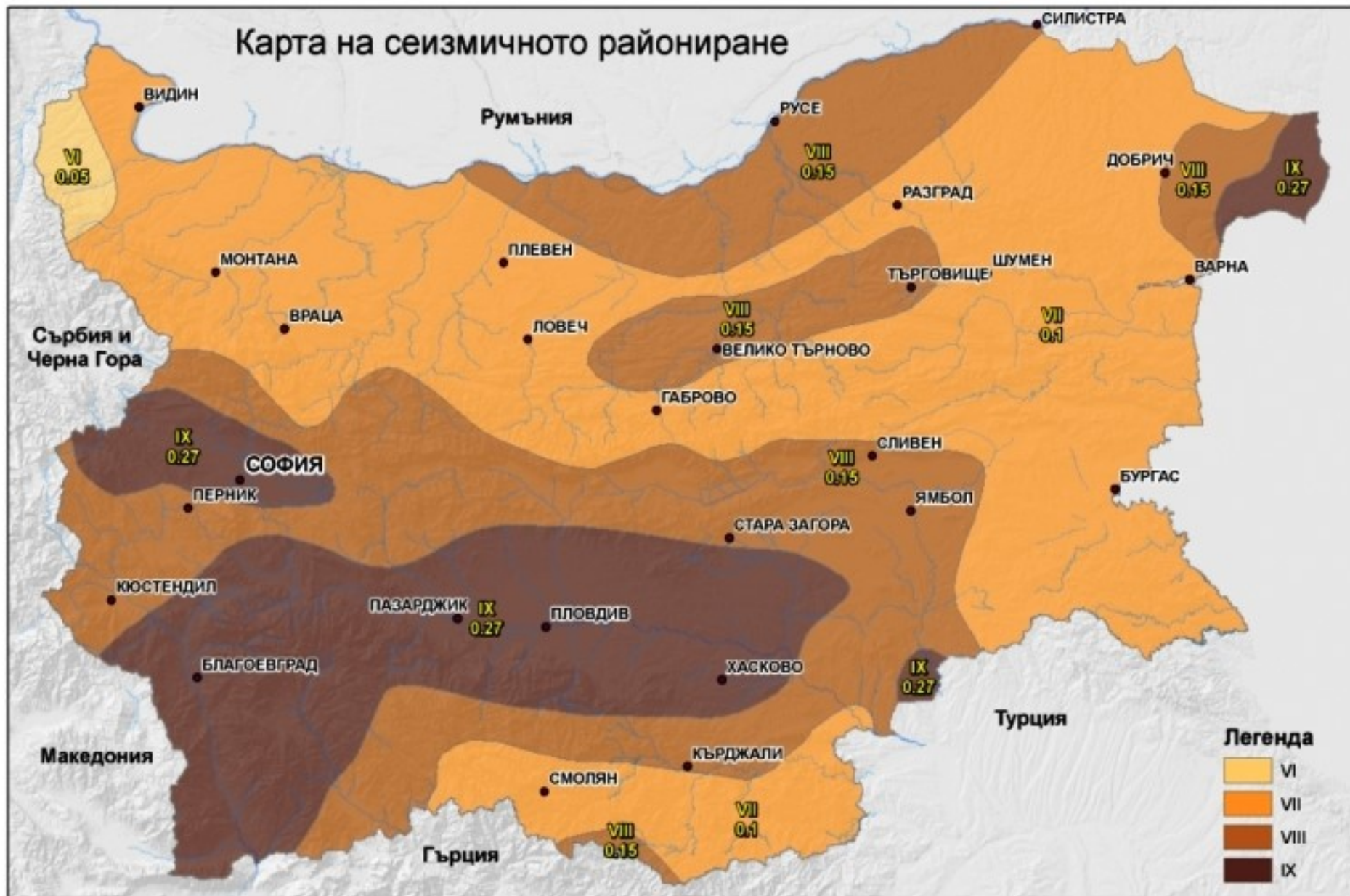
ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ

ОСНОВНИ ЗЕМЕТРЪСНИ ПОЯСИ НА ЗЕМЯТА

Карта на сеизмичното райониране

Скала на Медведев-Шпонхоер-Карник (MSK64)

Степен	Описание	Ефект върху хората	Ефект върху сградите	Геологически ефект
I	Микроземетре-сения	Не се усещат	—	—
II	Много леки	Усещат се случайно	—	—
III	Леки	Усещат се от чувствителни хора	—	—
IV	Умерени	Усещат се в затворено помещение	Прозорците вибрират	—
V	Сравнително силни	Усещат се на открито	Мазилката се напуква; легките мебели се местят; висящите предмети се клатят	—
VI	Силни	Предизвикват страх	Повреди по комините и зидарията	Изолирани пукнатини
VII	Много силни	Хората напускат жилищата си	Комините падат; сериозни повреди по легките постройки	Изолирани свличания
VIII	Разрушителни	Паника	Срутвания на легките постройки; повреди по напоителните канали	промени в дебита на минералните извори; срутвания на камъни
IX	Унищожителни	Обща паника	Сериозни повреди на нестандартните постройки; прекъсване на подземните водопроводи	Пукнатини; пясъчни измятия; големи свличания
X	Опустошителни	Повсеместна паника	Разрушения на тухлените постройки	Изкривявания на жп линиите; срутвания по речните брегове; формиране на нови езера
XI	Катастрофални	—	Малко постройки остават частично здрави	Широкоразпространени дислокации; цунами
XII	Тотални	—	Наземните и подземни постройки са напълно разрушени	Геологически размествания: цунами

Скала на Рихтер

Описание	Магнитуд по Рихтер	Ефект	Честота
Микро	По-малко от 2,0	Микроземетресения, не се усещат.	Около 8 000 на ден
Много слаби	2,0–2,9	Обикновено не се усещат, но се отчитат.	Около 1 000 на ден
Слаби	3,0–3,9	Често се усещат, но рядко причиняват щети.	Около 49 000 годишно
Леки	4,0–4,9	Усещат се трусове. Често причинява щети.	Около 6 200 годишно
Средни	5,0–5,9	Може да причини големи щети.	800 годишно
Силни	6,0–6,9	Разрушителни в радиус около 100 км.	120 годишно
Големи	7,0–7,9	Нанася сериозни щети в голям радиус.	18 годишно
Много големи	8,0–8,9	Нанасят сериозни щети в радиус от стотици километри.	1 годишно
Изключително силни	9,0-10	Нанасят огромни щети в радиус от стотици километри. Възможни са дори мащабни промени в релефа близо до епицентъра.	1 за 20 години

Какво трябва да правим при земетресение?

- **При сеизмично спокоен период:**

- Вкъщи трябва да имате, поставени на удобно място фенерче, чанта за документи и особено ценни вещи, аптечка с необходимите ви лекарства, по една топла дреха за всеки, резерв от храна и вода.
- Закрепете здраво мебелите вкъщи и не поставяйте тежки, лесно падащи предмети на високи места.
- Съхранявайте пожароопасните вещества и отрови в плътно затворени съдове.
- Оставете свободен входа на жилището и не го задръствайте с предмети.

- **При усещане на първия трус:**

- Не трябва да напускате сградата, в която се намирате, направете го само ако прецените, че можете да излезете на открито за около **10 секунди**.
- Заемете най-безопасното място в сградата – под рамката на вратата, близо до вътрешна стена, колона, под стабилна маса или легло.
- След първите вибрации люлеенето ще се засилва, запазете самообладание и не хуквайте към асансьорите и стълбите.
- Ако сте на улицата застанете далеч от сгради и далекопроводи.
- Ако трусът Ви заvari зад волана, спрете на открито, безопасно място и изчакайте.
- В обществения транспорт е по-добре да изчакате края на труса в превозното средство.

- **След преминаването на първия трус:**
 - Изключете **електричеството, газта и водата**.
 - Вземете подготвения багаж и бързо напуснете сградата.
 - Слезте по стълбите, не ползвайте асансьор.
 - Осигурете предимство за майките с деца и за възрастните хора.
 - След като излезете от сградата, отдалечете се на открито място, **най-малко на разстояние равно на височината на най-близката постройка**.
 - Не заставайте под далекопроводи, електрически, трамвайни и тролейбусни мрежи.
 - Окажете първа помощ, ако около вас има пострадали.
 - Обозначете местата, на които има затрупани хора.
- Помогнете, ако това е възможно.
- Следете информацията, които ще се излъчват по медиите. Изпълнявайте указанията на органите на МВР.
- Спазвайте обществения ред.

- **След земетресението:**

- Изчакайте излъчването на информация за затихване на земните трусове и за отминалата опасност.
- Можете да влезете в жилището си само след основен оглед на сградата и проверка, направена от компетентните органи.
- Не претоварвайте телефонните линии с ненужни и продължителни телефонни разговори.
- Спазвайте висока лична хигиена и не пийте вода от непроверени източници. След земетресение има опасност от възникване на епидемии.

НАВОДНЕНИЯ

Какво трябва да знаем предварително ?

- Наложително е да знаете от кои реки и язовири близо до вашето населено място може да се очаква наводнение.
- Ако вашият имот се намира в непосредствена близост до река и попада в заливната ѝ зона, поддържайте връзка с Кмета на населеното място или дежурният в общината.
- В заливните зони на реките не се строят жилищни и селскостопански сгради.
- Не изхвърляйте строителни и битови отпадъци в коритата на реките, това намалява проводимостта на речното корито.
- Ако живеете близо до река и забележите, че коритото и пространствата под мостовете не са почистени от отпадъци, строителни материали, дървета и други, ако има постройки в заливните зони, сигнализирайте в общината.
- Не преграждайте речните течения с цел водовземане за поливане или къпане на животни. Това е забранено.

Как да действваме при наводнение?

- При необходимост от евакуация, ще бъдете своевременно уведомени. Подгответе личен багаж с най-необходимите документи, лични вещи и продукти.
- Изключете газта и електричеството.
- При невъзможност за напускане на сградата, ако нивото на водата продължава да расте, заемете най-горните етажи или покрива. Известете близките си и се обадете на тел. 112.
- Ако се намирате близо до корито на пълноводна река или дере, необходимо е незабавно да се отдалечите от тях и да се придвижите към най-близкото възвишение.
- При поройни дъждове не заставайте под мостове, подлези, надлези и други съоръжения, високата вода може да ви отнесе.
- При пътуване е препоръчително водачът на МПС да спре и изчака спирането на пороя.
- Не правете опити за пресичане на разливи и потоци, преминете само ако сте сигурни, че водата е по-ниска от осите на колата или от коленете ви. Пресичайте само при спокойна вода.
- При невъзможност за евакуиране на животните, отворете вратите на помещенията, където са затворени.

СНЕЖНИ ВЕЛИЦИ

Трябва да се имат предвид следните мерки за защита:

- Необходимо е да се следи метеорологичния бюлетин, предаван по радиото и телевизията. Отложете пътуването, ако не е наложително, част от пътищата ще се окажат затворени поради навявания.
- Ако непременно трябва да тръгнете, за предпочитане е да пътувате с влак. Облечете топли дрехи, изберете подходящи обувки и ръкавици, сложете вода и храна в чантата си.
- Ако все пак решите да тръгнете с автомобил, той трябва да има радиоапарат. Носете зареден мобилен телефон. Проверете дали имате достатъчно гориво, въже, лопатка, фенерче, брадвичка и вериги.
- Изберете първокласните пътища, те се разчистват от навяванията с предимство. Карайте бавно и внимавайте
- Спазвайте временната маркировка, поставена от контролните органи и пътните служби.

- Ако по пътя се натъкнете на затрупани автомобили, маркирайте мястото и съобщете на тел.112.
- Ако затънете в навявания от сняг, избягвайте непрекъснатата работа на двигателя на празен ход, поради опасност от отравяне, гасете го периодично. Завържете дреха с ярък цвят на антената, за да бъдете забелязани.
- Окажете помощ на изпадналите в беда. Измръзналите части на тялото се разтриват със спирт и леко се масажират. При измръзване се налага транспортиране на пострадалите до болнично заведение.
- Не спирайте да почивате на открито, освен в населени места и крайпътни мотели. Ако обстановката се усложнява, преустановете пътуването като спрете в най-близкото населено място.
- Когато трябва да се придвижите пеша, екипирайте се с подходящи обувки и топли дрехи и ръкавици. Носете мобилен телефон и фенерче. Избягвайте да се движите поединично, вървете далеч от сгради, електропроводи, стълбове и дървета, вземете мерки против измръзване на крайниците.
- Носете лекарства и термос с чай или други топли и подсладени напитки.
- В населените места се обърнете към административните власти, структурите на МВР.

ПОЖАРИ

ГОРСКИ ПОЖАРИ

Действията ни при горски пожар трябва да са следните:

- Определете посоката на вятъра и напуснете района, който ще попадне в обсега на пожара.
- Съобщете за пожара на тел. 112, в най-близкото населено място.
- Ако сте блокирани от огъня, потърсете естествени препятствия – просеки, пътища, поляни, сечища или други голи места. Използвайте водата, ако има наблизо река - намокрете дрехите и тялото си или се потопете в нея.
- Покрийте откритите части на тялото, пред устата и носа си поставете намокрена кърпа или плат. Придвижвайте се приведени.
- Ако горящата площ е малка, опитайте се сами да изгасите пожара, като използвате връхна дреха или сноп начупени клони, с които удряйте пламъците. Дрехите не се свалят - те поемат част от топлината.
- Пожарът се разпространява по-бързо по посока на вятъра и по склон - от ниските части към върха.

ПОЖАР В СГРАДА

Как трябва да действаме при пожар в сграда?

- При пожар незабавно позвънете на тел. 112.
- Съобщете на съседите за възникналия пожар.
- Локален пожар в сграда може да се гаси с вода.
- С вода не се гасят: електроуреди, инсталации под напрежение, бензин и нафта.
- При пожар в сграда изключете газа, електричеството, затворете вратите и прозорците. Напуснете сградата като използвате стълбището. Не използвайте асансьорите.
- При преминаване през задимено пространство поставете мокра кърпа на устата и носа, намокрете дрехите си. Движете се приведени.
- Ако останете в апартамента, най-добре е да влезете в банята. Уплътнете вратата с мокри кърпи или дрехи и пуснете душа. Опитайте се да сигнализирате за своето местонахождение.
- При горене на пластмаси, особено опасни са токсичните газове. След пребиваване в района на пожара трябва да преминете през медицински преглед.
- Пострадалите се изнасят на чист въздух, разхлабват се дрехите им и се оставят в покой. При рязко спадане на кръвното налягане се прави изкуствено дишане. Пострадалите се транспортират до болнично заведение.

ПРОМИШЛЕНИ ОТРОВИ

Поведение при авария и изтичане на промишлени отровни вещества:

- При получаване на сигнал от компетентните органите запазете самообладание и предайте за опасността на хората около вас.
- Ако сте въщи, затворете и уплътнете прозорците, вратите и отдушниците.
- Пригответе си и намокнете марлена превръзка, кърпа или хавлия.
- Ако се намирате на открито, напуснете замърсения район, като се движите перпендикулярно на посоката на вятъра.
- Помогнете на пострадалите. Изведете ги на чист въздух. **Не правете изкуствено дишане, освободете ги от стягащите дрехи.**
- При излизане от замърсения район, махнете и проветрете дрехите си. Промийте устата и очите си, изкъпете се и облечете чисти дрехи.
- При завръщане по домовете и работните места /след отстраняване на аварията/ проветрете помещенията и избършете мебелите, пода и стените с влажна кърпа.
- Обработвайте хранителните продукти чрез обилно измиване и отстраняване на повърхностния слой. Плодовете и зеленчуците от дворовете ползвайте, ако има разрешение на компетентните органи.
- Не извеждайте на паша животните в замърсените райони.

Ако счупите термометър или поради някаква друга причина разпилеете живак обадете се на тел. 112.

ПОВИШЕНА РАДИОАКТИВНОСТ

Опасност от радиоактивно замърсяване може да възникне вследствие на радиационна авария, трансграничен пренос или при нарушаване мерките за безопасност при работа с източници на йонизиращи лъчения.

Как се получава радиоактивно замърсяване:

МЕРКИТЕ ЗА ЗАЩИТА И ПРАВИЛАТА ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ ПОВИШЕНА РАДИОАКТИВНОСТ

- **Спазвайте лична хигиена:**

Измивайте ръцете си старателно, особено преди хранене, къпете се всекидневно. Дишайте през носа, а при излизане през маска или навлажнена кърпа. При влизане в жилището трябва да събуете обувките и да свалите връхните дрехи, съхранявайте ги отделно.

- **Не допускайте замърсяване на вашето жилище:**

Децата трябва да останат въщи до изясняване на обстановката. Затворете прозорците и добре ги уплътнете, проветрявайте само при тихо време и то чрез прозорец, на който сте поставили няколко пласта тензух. Не метете и не тупайте, почиствайте ежедневно с влажна кърпа. При ползване на прахосмукачка, изходящата струя трябва да се филтрира допълнително през мокра кърпа. Изпирайте често дрехите и спалното бельо, не сушете на открито.

Хранителните продукти съхранявайте в плътно затворени съдове, следете указанията и конкретните мерки за кулинарната им обработка.

- **Обработка на хранителни продукти и вода:**

Не консумирайте хранителни продукти, за които е обявена временна забрана. За предпочитане е да използвате наличните консервирани и други трайни хранителни продукти. Ако се налага пренасяне на храни, поставете ги в найлонови торби.

Запазването на хранителните продукти да става в мазета, затворени килери и ниши или в херметически затварящи се съдове. Обработвайте и приготвяйте храните в затворени помещения. Изключете от менюто си листниковите зеленчуци и млякото. Сравнително по-безопасни са оранжерийните плодове и зеленчуци, морковите, картофите, птичето и свинско месо, както и океанската риба. Използвайте сухото мляко за ежедневно меню на децата.

Замърсените хранителни продукти, които не подлежат на термична обработка, консумирайте само след обилно измиване с вода и допълнително изкисване за 24 часа. При готвенето обезкостете и нарежете месото на парчета, накиснете го във вода за 24 часа и изхвърлете водата. Сварете месото и изхвърлете първия бульон. Вода за питейни и домакински нужди да се взема само от закрити, контролирани и разрешени за ползване водоизточници. Препоръчително е децата да пият предимно минерална вода.

- **Когато сте на открито:**

Не предприемайте излети и разходки сред природата. Ограничете пътуванията, особено по черни и прашни пътища. Не метете двора, оросявайте със струя вода тревните площи и обливайте пътеките около къщата си. Не сядайте на тревата и другите зелени площи. Не се къпете в открити водоеми.

Йодна профилактика на населението се провежда след решение на министъра на здравеопазването от компетентните органи.

- **Мерки за опазване на животните и селскостопанската продукция:**

През първия период на високо замърсяване, животните да не се извеждат от оборите, да се преустанови пашата, а храненето да става с фуражи. Боксовете и другите закрити помещения да се измиват ежедневно с вода. Останалите на открито сено и други фуражи да се ползват след отстраняване на горния слой /10-15 см./. Добитите през периода фуражи да се складират за около 2 месеца. Реколтата да се събира във възможните най-късни агротехнически срокове. За намаляване степента на замърсеност на растителните суровини, спазвайте конкретните указания на компетентните органи за обработването на продуктите и сроковете за използването им.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Запомнете: Първите 5-6 минути са от решаващо значение за спасяване живота на пострадалите. Затова при автопроизшествие започнете със спасяването на хората! Сигнализирайте на тел 112, спрете преминаващите коли и поискайте помощ.

Преди всичко установете дали има:

- Нараняване с обилно кръвотечение;
- Наличие на самостоятелно дишане;
- Запазена сърдечна дейност;
- Счупени кости и признаци на други тежки увреждания.

Ако обстоятелствата налагат, пренесете пострадалия, поставен върху твърда подложка /дъска/ на безопасно място. Пазете гръбнака и избягвайте резките движения.

Не допускайте при изнасяне на пострадалия от автомобила да бъде теглен за главата или крайниците, защото е възможно да му бъдат нанесени допълнителни и фатални за живота му травми. Ако поради опасност от пожар или по други съображения се налага да пренесете пострадалите на по-голямо разстояние, направете го много внимателно.

При липса на дишане осигурете свободен дихателен път чрез:

- Извиване на главата максимално назад /внимавайте за счупени шийни прешлени/.
- Отворете устата чрез повдигане и изтласкване на долната челюст напред с пръстите на двете ръце, а с палците упражнете натиск върху брадата на пострадалия.
- Огледайте устната кухина и при наличие на чужди тела или счупени зъби /протези и др. / почистете с пръст, увит с марля или с чиста кърпа. Ако дишането не се възстанови, започнете незабавно изкуствено дишане по метода "уста в уста" или с апарат за изкуствено дишане с честота 16 - 18 пъти в минута.

При липса на сърдечна дейност:

- Установете наличие или липса на пулс чрез притискане на "сънната" артерия по предно-страничната част на шията. При липса на пулсации, започнете незабавно външно притискане на сърцето, с честота 40-50 притискания в минута.
- Поставете дланта на едната си ръка върху долната трета на гръдната кост с пръсти, успоредни на ребрата на пострадалия и притискайте. Дланта на другата ръка поставете върху първата трета на гръдната кост за усиление на натиска. Притискането се извършва с изправени в лактите ръце. При всеки натиск гръдният кош на пострадалия трябва да хлътва 3-5 см.

Кръвотечение

При нараняване, съпроводено с обилно кръвотечение, незабавно трябва да се направи кръвоспиране:

- Притискаме с пръстите на ръката наранения кръвоносен съд към подлежащата кост.
- Пристягаме крайника /над раната/ с гумена тръба /Есмарх/, турникет или триъгълна кърпа. На превръзката поставяте лист с точния час на манипулацията.
- Компресивна стерилна превръзка - с бинт или стерилен превързочен пакет се прави стегната превръзка на раната.
- При нараняване и изгаряне се правят сухи стерилни превръзки на раната с помощта на бинт или триъгълни кърпи.

При навяхване, изкълчване, счупване не се допускат опити за наместване на увредения крайник. При увреждане на костно-ставния апарат крайникът се обездвижва с подручни средства - дъски, чадъри и др. Основно изискване е да се обездвижат най-малко две съседни на увреждането стави.

Във всички случаи, когато пострадалият е в състояние на безсъзнание, но има запазени дишане и сърдечна дейност, е необходимо да се постави в странично стабилно положение, за да се предотврати поглъщане на евентуално повърнати материали.

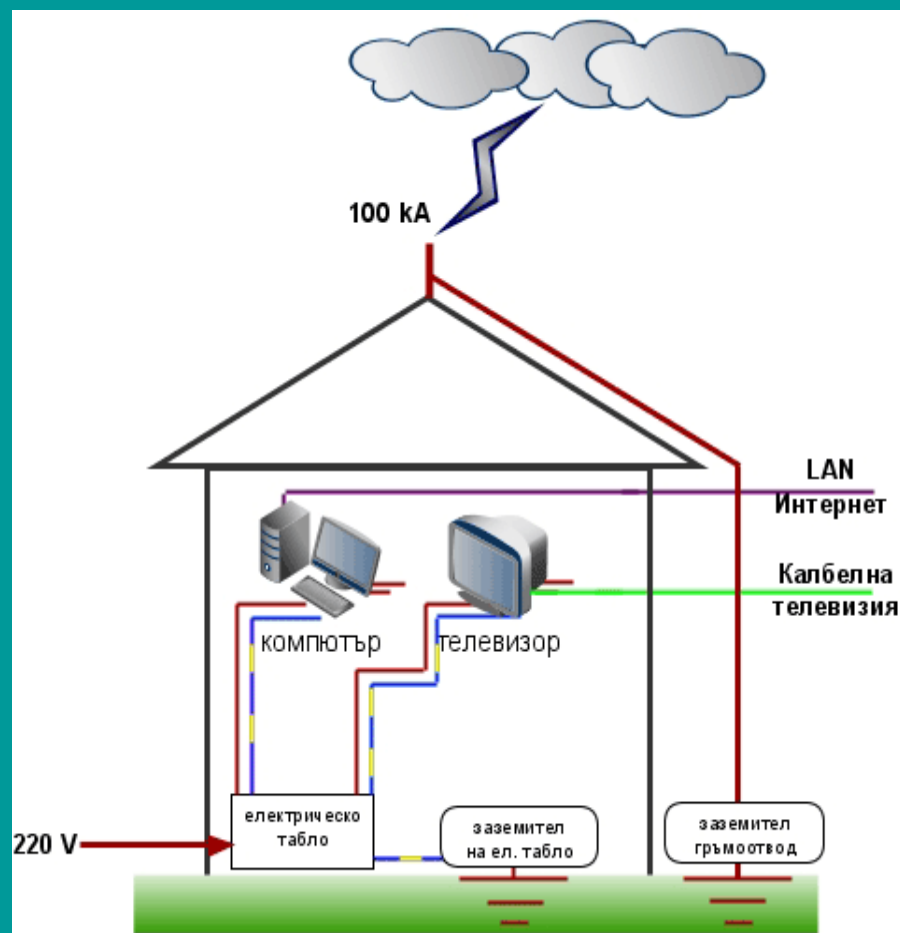
СМЕРЧ И СИЛНИ ВЕТРОВЕ

Необходимо е да предприемем следните мерки:

- Спазвайте строителните норми за постигане по-голяма устойчивост на сградите.
- При създаване на условия за рязка промяна на метеорологичните условия, следете информацията за времето, предавана по радиото и телевизията. Ако сте въщи, изключете тока, водата и газта.
- Не оставайте на открито. Има опасност от падащи отломки от сградите и други предмети. Влезте въщи и затворете плътно вратите и прозорците. Смерчът засяга най-често покривните конструкции и горните етажи. Преценете и ако е необходимо използвайте за убежище мазето на сградата.
- Ако сте далеч от дома си, влезте в обществена сграда, подлез, потърсете сигурен подслон.
- Ако сте на път, спрете автомобила на открито място, далеч от електропроводи, дървета и от надвиснали скални маси. Потърсете подслон.
- Ако сте на полето или в планината, заемете ниски места и оврази до отминаване на опасността.

ГРЪМОТЕВИЧНИ БУРИ

Какво да правим, когато ни настигне буря?

- Ако се намирате сред природата по време на гръмотевична буря, застанете далеч от високи дървета и стърчащи канари. При наличие на сух предмет, седнете върху него.
- Ако сте на открито, не лягайте и не докосвайте земята с ръце. Клекнете и плътно съберете крака в ходилата. Наведете главата си надолу и притиснете колена до гърдите си. С ръце обхванете коленете си. Дръжте се на разстояние от съседа си.
- Ако сте на велосипед, слезте от него.
- Отдалечете се от електропроводите за високо напрежение. Не се хващайте и не дръжте метални предмети.
- Ако бурята ви изненада в река, езеро или басейн незабавно излезте от водата и се отдалечете.
- Когато се намирате въщи или на работното място, изключете от мрежата електрическите уреди. Затворете вратите и прозорците. Стойте далеч от чешми, балконски врати и прозорци.
- По време на пътуване приберете антената на колата. Ако падне гръм по време на движение, проверете гумите на колата, ако са обгорели, могат да се спукат.
- Незабавно легнете на земята, ако почувствате изтръпване на части от тялото.
- При градушка потърсете незабавно подслон.

СВЛАЧИЩА

Запомнете! Свлачищата са опасни. При констатирано активизиране на процес на движение на земните маси, не оставайте и не преминавайте през свлачищни райони. Спазвайте предписанията на специализираните органи.

Какво трябва да знаем, ако живеем в район на свлачища?

- Превантивни мерки, възпрепятстващи активизирането на свлачища:
 - Строителството трябва да се извършва само по законов ред при спазване на всички норми за изпълнение на строително-монтажните работи /СМР/.
 - Не трябва да се допуска висока плътност на застрояване без изградена инфраструктура – водопровод, канализационна система, дренажна система.
 - Осигурете надеждно отвеждане на дъждовните повърхностни води.
 - При наличие на съмнение за начало на свлачищни процеси /заклинване на врати, прозорци или други признаци за настъпване на деформации в сграда или съоръжение незабавно се обърнете за консултация към специализираните служби и компетентните органи в общината.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Инсп. инж. Явор Минков
Инспектор по ЗН при РД ПБЗН